

TÜRK MEDENİ KANUNU'NA GÖRE KURULAN VAKIFLARIN GELİR KAYNAKLARI

Oğuzhan ARSLAN*

Özet

Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıflar, faaliyetlerini Türk Medeni Kanunu uyarınca sürdürmek zorundadırlar. Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıfların gelir kaynakları birbirinden farklılıklar gösterebilir. Bu çalışmanın amacı; Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıfların mali tablolarına dayanarak gelir kaynakları hakkında tespitler yapmaktır. Çalışma, vakıfların gelir tablolarına dayanarak yapılmıştır. Gelir tablolarına dayanarak, vakıfların gelir kaynakları açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışma sonucunda; Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıfların mali tabloları incelenerek gelir kaynaklarının çeşitliliği hakkında bilgiler elde edilmiştir. Kimi vakıflar bağış ve yardımlara bağımlı bir yapıya sahipken kimi vakıflar da faiz geliri ve kira gelirlerine dayalı bir ekonomik yapıya sahiptir. Çalışma sonucunda elde edilen en önemli sonuç, vakıfların en önemli gelir kaynağının bağış ve yardımlar olduğudur.

Anahtar Kelimeler: Vakıflar, gelir kaynakları, bağış ve yardımlar.

INCOME SOURCES OF FOUNDATIONS ESTABLISHED IN ACCORDANCE WITH THE TURKISH CIVIL CODE

Abstract

Foundations established pursuant to the Turkish Civil Code are obliged to maintain their activities in accordance with the Turkish Civil Code. According to the Turkish Civil Code, the income sources of foundations may differ from one another. The purpose of this study is to determine the sources of income based on the financial statements of foundations established in accordance with the Turkish Civil Code. The study was based on the Income Statements of foundations. Based on the income statements, the sources of income of the foundations were tried to be explained. As a result of the study; The financial statements of foundations established in accordance with the Turkish Civil Code have been examined and information about the diversity of income sources has been obtained. Some foundations have a structure dependent on donations and grants, while others have an economic structure based on interest income and rent income. The most important result of the study is that donations and aids are the most important sources of income for foundations.

Keywords: Foundations, sources of income, donations and grants.

* Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Politikası Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi, arslannoguzhan@hotmail.com.

GİRİŞ

Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıflar, 5737 sayılı Vakıflar Kanunu'nda "yeni vakıf" ismi ile anılmaktadır. Yeni vakıflar Türk Medeni Kanunu'na göre kuruldukları gibi yine bu kanuna göre faaliyet gösterirler. Yeni vakıflar, 2019 yılında asgari 60.000,00 TL ile kurulabilirler. En az 60.000,00 TL sermayesi olan bir vakıf, bu sermayesine dayanarak farklı gelir kaynakları elde ettiği ölçüde vakıf senedinde yer alan amaçlarını yerine getirmeye çalışacaktır. Bazı vakıflar asgari mal varlığı ile kurulurken bazı vakıflar da asgari mal varlığı tutarından daha büyük miktarda sermaye ile kurulurlar ve sahip oldukları sermayelerini kullanarak mevcut gelir kaynaklarına yenilerini ekleyebilirler.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. Vakıf: Arapça bir kelime olan vakıf, anlamı itibarı ile, durdurmak, alıkoymak, anlamlarına gelmekte, bu; bencilliği, açlığı, servet hırsını ve kibri durdurmak olarak yorumlanmaktadır. Vakfetmek, insanların sahip oldukları malları belli bir gaye ile karşılıksız ve Allah rızası için bağışlamalarıdır. Temel amaç, insanlığa hizmet sunulmasıdır. Buna göre vakıf; gerçek veya tüzel kişilerin hiçbir etki altında kalmadan, kendi istekleriyle kendilerine ait mallarını veya her türlü ekonomik değerlerini ve haklarını mülkiyetten çıkartıp, belirli bir amaçla hayır ve hizmete ebedi olarak tahsis etmesinden oluşan tüzel kişiliğe sahip mal topluluğudur (Vak. Gen. Müd., 1998:11; Özaydın, 2003: 3-4).

1.2. Yeni Vakıf: 743 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıflar ile 5737 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıflar "yeni vakıf" ismi ile anılırlar. Yeni vakıflar ancak, Vakıflar Genel Müdürlüğü Vakıflar Meclisi'nin her yıl belirlediği asgari mal varlığı miktarına sahip olduklarında kurulabilirler.

Cumhuriyetin kurulmasından sonra, şahısların isteği üzerine, bağımsız mahkemeler tarafından kurulup, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından kuruluş senedine uygunluk yönünden denetlenen vakıflardır. Denetim makamı, vakıf senedi hükümlerinin yerine getirilip getirilmediğini, vakıf mallarının gayeye uygun surette ve tarzda idare ve sarf edilip edilmediğini denetler (www.vgm.gov.tr).

2018 yılı itibarıyla yeni vakıf sayısı 5.158 adettir. Bunların 1.002 tanesi Sosyal Yardımlaşma Vakfı, 15 tanesi Çevre Koruma Vakfı, geriye kalan 4.141 tanesi de diğer yeni vakıflar-çok amaçlı yeni vakıflardır. Yeni vakıflar kapsamında 72 adet vakıf üniversitesi, 5 adet vakıf meslek yüksek okulu vardır. Vergi muafiyeti olan vakıf sayısı 274 adettir. Yeni vakıflara bağlı kar amaçlı kuruluş/işletme sayısı 1.425'dir. Yeni vakıfların hizmet alanlarına bakıldığında 1.969 tanesi Türkiye genelinde, 1.434 tanesi ilçe düzeyinde, 1.151 tanesi il düzeyinde, 187 tanesi uluslararası düzeyde, 129 tanesi de bölgesel düzeyde faaliyet göstermektedir. Bu vakıfların 2.124 tanesi Marmara Bölgesi'nde, 1.274 tanesi İç Anadolu Bölgesi'nde, 514 tanesi Ege Bölgesi'nde, 473 tanesi Karadeniz Bölgesi'nde, 331 tanesi Akdeniz Bölgesi'nde, 236 tanesi Doğu Anadolu Bölgesi'nde, 206 tanesi Güneydoğu Anadolu

Bölgesi'nde faaliyet göstermektedir. İl bazında bakıldığında; 2017 yılında İstanbul'da 1.739 yeni vakıf, Ankara'da 826 yeni vakıf, İzmir'de 228 yeni vakıf, Konya'da 157 yeni vakıf, Bursa'da 99 yeni vakıf faaliyet göstermektedir. 2017 yılında yeni vakıfların faaliyet gösterdikleri alanlar incelendiğinde; eğitim alanında 3.871 yeni vakıf, sosyal yardım alanında 2.845 yeni vakıf, sağlık alanında 1.719 yeni vakıf, sosyal hizmet alanında 1.583 yeni vakıf, sosyo-kültürel-tarih alanında 967 yeni vakıf, mesleki eğitim alanında 513 yeni vakıf, sanat alanında 469 yeni vakıf, çevre alanında 424 yeni vakıf, bilim-teknoloji alanında 408 yeni vakıf, kalkınma alanında 330 yeni vakıf, hukuk-insan hakları-demokrasi alanında 287 yeni vakıf, spor alanında 286 yeni vakıf, tarım hayvancılık alanında 275 yeni vakıf, personele yardım alanında 252 yeni vakıf, diğer alanlarda 753 yeni vakıf faaliyet göstermektedir (www.vgm.gov.tr).

2.LİTERATÜR İNCELEMESİ

Ermiş (2009) çalışmasında: Ford Vakfı sponsorluğunda TÜSEV (Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı) bünyesinde gerçekleştirilen araştırmaya dayanarak; Türkiye'deki vakıfların hanehalkıyla ilişkilerinin zayıf olduğunu, devlet katkısının olmadığını ve organize bağış sektörünün küçük olduğunu, üçüncü sektör olarak vakıfların temel fon kaynaklarının mali sektörden sağlanan finansal gelirlerden, hane halkından ve özel sektör kuruluşlarından sağlanan bağış ve yardımlardan oluştuğunu, devlet katkısının olmadığını, İşletme gelirleri ile kira gelirlerinin yok denecek düzeylerde olduğunu belirtmiştir. Aynı çalışmada: vakıf varlıklarının %50'den fazlasının dönen varlık olduğunu, yine aynı araştırmaya dayanarak: Türkiye'deki vakıfların ana gelir kaynağının faiz, repo, döviz, temettü gibi finansman gelirlerinden oluştuğunu yani finans piyasalarından sağlanan gelirlerin vakıfların ana gelir kaynağını oluşturduğunu açıklamıştır.

Aydın (2006) çalışmasında; 2000 yılında her 100 liralık gelirin 54 lirasının, 2001 yılında her 100 liralık gelirin 67 lirasının, 2002 yılında her 100 liralık gelirin 53 lirasının finansman geliri olduğunu; bağış ve yardım gelirinin ise ortalama %20 civarında olduğunu, kira gelirleri ile işletme gelirlerinin diğer faaliyet gelirleri arasında yer aldığını, vakıfların finans piyasalarına çok bağımlı bir yapıya sahip olduğunu, finans piyasalarında meydana gelen dalgalanmalardan çok hızlı bir şekilde etkilendiklerini, çünkü yatırımlarının büyük kısmının banka mevduatlarından oluştuğunu, gelir getiren gayrimenkul yatırımlarının ise çok sınırlı olduğunu tespit etmiştir.

Duman (2014; 87), çalışmasında: Türkiye'deki vakıfların çeşitli kaynaklardan elde ettikleri gelirlerin toplam değerinin 2009 yılında 7.851.000.000 TL olduğunu, 2012 yılında bu rakamın 13.435.900.000 TL'ye yükseldiğini ve vakıfların kuruluş amaçlarına göre yaptıkları maddi yardım ve hizmetlerin tutarının 2009 yılında 10.619.900.000 TL olduğunu, vakıfların yardım hizmetleri için 2012 yılında toplam 16.848.600.000 TL tutarında harcama yaptığını, belirtmiştir.

Akarçay (2010; 172) çalışmasında: vakfın gelir-gider tabloları incelemesinde dönem gelir net fazlasını oluşturan önemli kalemlerin faiz gelirleri ve kambiyo karları olduğunu,

ayrıca 1998 ve 1999 yıllarında menkul kıymet satış karlarının da dönem gelirini artıran önemli bir unsur olduğunu tespit etmiştir.

3. METODOLOJİ

Çalışma kapsamında beş vakfın gelir tabloları incelenerek gelir kaynakları hakkında yorum yapılmıştır. Çalışma kapsamında seçilen vakıfların gelir tabloları internet ortamından, vakıfların kendi internet sitelerinden alınmıştır. Bu çalışmada, vakıfların toplam brüt gelirleri ve bu gelirleri oluşturan kalemleri açıklanarak, elde edilen sonuçlar analiz edilmiştir. Çalışmanın evrensel kümesi Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan ve faaliyet gösteren vakıflar olurken, örnekleme de bunların içerisinde seçilen beş vakıftır.

4. UYGULAMA

4.1. Hrant Dink Vakfı

Vakıf 2007 yılında kurulmuştur. Vakıf senedinde yazan amacı; toplumda ekonomik, sosyal ve kültürel olarak güvenli ve sağlıklı bir ortamın ve demokratik yurttaşlık bilincine sahip, kültürel çeşitliliğe ve farklılıklara saygılı bireylerin gelişmesine katkıda bulunmaktadır (www.hrantdink.org).

Şekil 1. Hrant Dink Vakfı 2016-2017 Yılları Gelir Kalemleri

	Not	1 Ocak – 31 Aralık 2017	1 Ocak – 31 Aralık 2016
A- BRÜT SATIŞLAR			
- Bağış ve Yardımlar	21	4.109.683	3.251.013
NET SATIŞLAR		4.109.683	3.251.013
C- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)			
- Satılan Hizmet Maliyeti (-)	22	(625.761)	(550.901)
BRÜT SATIŞ GELİRİ		3.483.922	2.700.112
D- FAALİYET GİDERLERİ (-)			
- Amaca Yönelik Giderler (-)	23	(2.870.037)	(2.096.182)
E- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR			
- Faiz Gelirleri	24	51.993	41.553
- Kambiyo Karları	24	287.211	245.577
- Diğer Olağan Gelir ve Karlar	24	11.230	-
- Önceki Dönem Gelir ve Karları	24	86.055	-
- Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	24	-	10.133

Kaynak: <https://hrantdink.org/attachments/article/9/1%20Ocak%20-%202017%20Mali%20Tablolar%20ve%20Ba%C4%9F%C4%B1ms%C4%B1z%20Denetim%20Raporu.pdf>

Vakfın 2016 ve 2017 yıllarında en önemli gelir kaynağı bağış ve yardımlardan oluşmaktadır. 2016 yılında 3.251.013,00 TL'lik bağış geliri elde edilirken, 2017 yılında 4.109.683,00 TL bağış geliri elde edilmiştir. Vakıf tarafından ayrıca, 2016 yılında 41.553,00 TL, 2017 yılında 51.993,00 TL'lik faiz geliri elde edilmiştir. Vakfın, bağış ve yardımlar gelir kaleminden sonra en önemli ikinci gelir kalemi kambiyo karlarıdır.

Vakfın gelir kalemleri incelendiğinde; en önemli gelir kaynaklarının sırasıyla; bağış ve yardımlar, kambiyo karları ve faiz geliri olduğu görülmektedir. Elde edilen bu sonuçla Akarçay (2010) çalışmasında elde edilen vakıflar için en önemli gelir kaynaklarından birisi

olan kambiyo karları Hrant Dink Vakfı gelir kaynakları için de doğrulanmaktadır. Yine, bağış ve yardımlar konusunda da Ermiş (2009) çalışması ile aynı doğrultuda sonuçlar elde edildiği görülmektedir.

4.2. Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı (TAPV)

1985 yılında kurulan vakfın amacı; bireylerin yaşam kalitesini yükseltmek, kadınların ve kız çocuklarının bilgiye erişimini artırmak için toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde çalışmaktır (www.tapv.org.tr).

Şekil 2. Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı 2016-2017 Yılları Gelir Kalemleri

	CARİ DÖNEM (2016 YILI)	CARİ DÖNEM (2017 YILI)
I- FAALİYETLERDEN ELDE EDİLEN GELİRLER (+)	-	-
A-YAYIN GELİRLERİ		
B-SOSYAL FAALİYET GELİRLERİ	-	-
C-DİĞER GELİRLER(HİZMET-FİLM-EĞİTİM)		
II-FAALİYET GİDERLERİ (-)	- 1.104.602,55	- 1.256.208,44
A-EĞİTİM AMAÇLI GİDERLER	- 921.756,56	- 1.037.195,09
B-KÜLTÜR AMAÇLI GİDERLER-AMACA YÖNELİK HİZ	-	-
C-DİĞER GİDERLER	-	-
D-GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	- 182.845,99	- 219.013,35
III-DİĞER FAALİYETLERDEN ELDE EDİLEN GELİRLER (+)	1.092.063,86	1.318.511,95
C-FAİZ GELİRLERİ (*)	343.130,76	430.110,91
D-BAĞIŞ GELİRLERİ		
1-ŞARTLI BAĞIŞLAR - PROJELER	623.830,02	679.923,66
2-ŞARTSIZ BAĞIŞLAR	119.068,00	183.249,12
E-DİĞER GELİRLER	6.035,08	25.228,26

Kaynak: <http://www.tapv.org.tr/content/2017%20mali%20raporlar.pdf>

Vakıf tarafından, 2017 yılında 430.110,91 TL'lik faiz geliri elde edilirken, 183.249,12 TL'lik şartsız bağış ve yardım geliri elde edilmiştir. Vakfın, proje kapsamında hibe olduğu düşünülen toplam 679.923,66 TL'lik şartlı bağış geliri de vardır. Şartlı bağışları, proje kapsamında hibe sonucu elde edilen bir gelir olarak düşündüğümüzde, vakfın en önemli gelir kaleminin faiz geliri olduğu, ikinci olarak da bağış ve yardımlar olduğu görülmektedir. Bu tespit ile faiz gelirine yönelik olarak Ermiş (2009), Aydın (2006) ve Akarçay (2010) ile aynı doğrultuda sonuçlar elde edilmiştir.

4.3. Yamantürk Vakfı

2017 yılında kurulan vakfın 2018 yılına ait gelir kalemleri aşağıdadır:

Şekil 3. Yamantürk Vakfı 2018 Yılı Gelir Kalemleri

A. Bağışlar ve Diğer Gelirler	1.404.932,17 TL
Bağış ve Yardımlar	1.025.930,21 TL
Faiz Gelirleri	379.001,96 TL
B. Giderler	1.101.128,56 TL
Amaca Uygun Giderler	1.058.573,52 TL
Faaliyet Giderleri	42.555,04 TL

Kaynak: <http://www.yamanturkvakfi.org.tr/pdf/MaliTablolar2018.pdf>

Vakfın 2018 yılında 1.025.930,21 TL'lik bağış ve yardım geliri var iken, diğer gelir kalemi de faiz gelirleridir. Elde edilen bu sonuç ile; Aydın (2006)'ın çalışmasında elde edilen, bağış ve yardım gelirlerinin faiz gelirine oranla daha az olduğu tespiti bu çalışmada doğrulanmamaktadır. Yamantürk Vakfı'nın bağış ve yardım geliri, faiz gelirine göre daha fazladır. Ermiş (2009) ve Akarçay (2010)'ın çalışmalarında, faize yönelik elde edilen sonuçlarla bu vakfın gelir tablosu incelemesi, aynı doğrultuda sonuçlar vermektedir.

4.4. Tarım Kredi Kooperatifleri Personel Sosyal Yardım Vakfı (TKK Vakfı)

Vakfın amacı; üyelerin emeklilik veya görevden ayrılma halinde kendilerine, ölümleri halinde menfaatlarına vakıf senedinde yazılı esaslar çerçevesinde yardım sağlamaktır (www.tkkvakif.org.tr).

Şekil 4. Tarım Kredi Koop. Per. Sosyal Yardım Vakfı 2017 Yılı Gelir Kalemleri

	31.12.2016		31.12.2017	
A-BRÜT SATIŞLAR	0,00			60.000,00
1-Aynı Bağış ve Yardımlar			60.000,00	
2-Nakdi Bağış ve Yardımlar			0,00	
E-FAALİYET GİDERLERİ (-)	-787.300,18			-2.118.328,53
1-Genel Yönetim Giderleri (-)			-136.041,14	
3-Personel Giderleri (-)			-515.278,51	
4-Genel Giderler (-)			-1.467.008,88	
FAALİYET KARI VEYA ZARARI	-787.300,18			-2.058.328,53
F-DİĞER FAAL. OLAĞAN GELİR VE KAR.	6.549.515,12			5.760.538,29
1-İştiraklerden Temettü Gelirleri			0,00	
3-Faiz Gelirleri			2.982.304,28	
4-Gayrimenkul ve Kira Gelirleri			2.672.862,01	
10-Diğer Olağan Gelir ve Karlar			105.372,00	

Kaynak: <http://www.tkkvakif.org.tr/images/pervak/2017gelirgider.PDF>

2017 yılında vakfın en önemli gelir kalemi 2.982.304,28 TL'lik tutar ile faiz geliri olurken bunu kira gelirleri takip etmiştir. Vakfın, bağış ve yardım geliri cüzi miktarda gerçekleşmiştir. Ermiş (2009)'un çalışmasında kira gelirlerine yönelik yapmış olduğu tespit aksine, incelediğimiz bu vakfın kira geliri önemli miktardadır. Faiz gelirlerine yönelik ise Akarçay (2010)'ın çalışması ile aynı doğrultuda sonuçlar elde edilmiştir. Faiz gelirleri,

incelediğimiz bu vakıf için de önemli bir gelir kaynağıdır. Aydın (2006)'ın çalışmasında faiz gelirin'e yönelik elde edilen sonuçlar ile bu vakıf incelemesinde aynı doğrultuda sonuca ulaşılmaktadır. Yalnızca, Aydın (2006) çalışmasında kira geliri vakıflar için önemli bir yer tutmazken, bu vakıf için kira gelirleri önemli bir yer tutmaktadır.

4.5. İnsani Yardım Vakfı (İHH Vakfı)

Vakıf 1995 yılında kurulmuştur. Vakfın amacı; nerede olursa olsun sıkıntıya düşmüş, felakete uğramış, savaş, tabii afet vb. sebeplerle mağdur olmuş, yaralanmış, sakat kalmış, aç ya da açıkta kalmış, zulme uğramış bulunan tüm insanlara gerekli insani yardımı ulaştırmak ve bu insanların temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilmemesi için gerekli tüm girişimlerde bulunmak, yoksullukla mücadele ve nitelikli insan yetiştirilmesi amacıyla her seviyede eğitim ve öğretim faaliyetlerinde bulunmaktır (www.ihh.org.tr).

Şekil 5. İnsani Yardım Vakfı 2017 Gelirleri

DİĞER FAALİYETLERDEN ELDE EDİLEN GELİRLER (+)	563.923.714,77
A- Kira Gelirleri	662.085,00
B- Diğer Gelirler	2.273.951,01
1-Kanundan Doğan İndirimler	1.494.873,97
2-Diğer Olağan Dışı Gelir ve Karlar	779.077,04
C- Kambiyo Gelirleri	4.072.969,06
D- Nema Gelirleri	3.196.428,18
E- Bağış Gelirleri	553.718.281,52
1- Şartsız Bağışlar	435.271.613,46
2- Şartlı Nakdi Bağışlar (Kampanya Bağışları)	5.115,00
3- Ayni Bağışlar	118.441.553,06

Kaynak: <https://www.ihh.org.tr/gelir-gider-tablosu>

Vakfın 2017 yılında en önemli gelir kalemi bağış ve yardımlardır. Kira gelirlerini sırasıyla “Kambiyo Gelirleri” takip etmektedir. Bu sonuç ile birlikte; Ermiş (2009) ve Aydın (2006)'ın çalışmalarında bulunan bağış ve yardım gelirlerinin görece düşük olması sonucunun aksine bir sonuç bu vakıf için elde edilmiştir.

5. BULGULAR

Çalışma kapsamında beş vakfın gelir kalemleri incelendiğinde şu sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo 1. İncelenen Vakıfların Önemli Gelir Kaynakları

Vakıf	Birinci Gelir Kaynağı	İkinci Gelir Kaynağı
Hrant Dink Vakfı	Bağış ve Yardımlar	Kambiyo Karları
Tap Vakfı	Faiz Geliri	Bağış ve Yardımlar
Yamantürk Vakfı	Bağış ve Yardımlar	Faiz Geliri
Tkk Vakfı	Faiz Geliri	Kira Geliri
İhh Vakfı	Bağış ve Yardımlar	Kambiyo Karları

Yukarıdaki tablodan da görüldüğü üzere; beş vakıf içinde en çok önem arz eden gelir kalemini “Bağış ve Yardımlar” oluşturmaktadır. Bağış ve yardımlar, üç vakıf için en önemli gelir kaynağı olurken, bir vakıf için de ikinci önemli gelir kaynağı olmaktadır. Faiz geliri, iki vakıf için en önemli gelir kaynağı olurken, bir vakıf için ikinci önemli gelir kaynağı olmuştur. Kambiyo karları, iki vakıf için ikinci önemli gelir kaynağı olurken, kira gelirleri yalnızca bir vakıf için ikinci önemli gelir kaynağı olmuştur.

6. BULGULARIN LİTERATÜR İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular, literatür taraması sonucunda elde ettiğimiz çalışmalar ile karşılaştırıldığında şu sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo 2. Elde Edilen Sonuçların Literatür ile Karşılaştırılması

Vakıf	Sonucu Uyan Literatür Çalışması	Literatür Çalışmasına Uyan Gelir Kalemi
Hrant Dink Vakfı	Ermış (2009), Akarçay (2010)	Kambiyo Karları
Tap Vakfı	Akarçay (2010), Aydın (2006), Ermış (2009)	Faiz Geliri
Yamantürk Vakfı	Akarçay (2010), Aydın (2006), Ermış (2009)	Faiz Geliri
TKK Vakfı	Akarçay (2010), Aydın (2006), Ermış (2009)	Faiz Geliri
İHH Vakfı	-	-

İHH Vakfı'nın en önemli gelir kalemi bağış ve yardımlar olduğu için; Ermış (2009) ve Aydın (2006)'ın çalışmalarında bulunan bağış ve yardım gelirlerinin görece düşük olması sonucunun aksine bir sonuç bu vakıf için elde edilmiştir.

SONUÇ

Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıflar 5737 sayılı Vakıflar Kanunu'nda kullandığı üzere “yeni vakıf” ismi ile anılmaktadır. Yeni vakıflar, Türk Medeni Kanunu'na göre kurulur ve faaliyet gösterirler. Yeni vakıflar, Vakıflar Genel Müdürlüğü Vakıflar Meclisi'nin her yıl belirlediği asgari mal varlığına sahip olarak kurulabilirler. 2019 yılı için asgari malvarlığı tutarı 60.000,00 TL'dir. Kuruluş sermayeleri yanında, sahip oldukları gelir kaynakları, genel yönetim giderlerini ve vakıf senetlerinde yer alan amaca yönelik giderlerini gerçekleştirmelerinde yeni vakıflara yardımcı olmaktadır. Vakıfların gelir kaynakları, sahip oldukları sermaye yapısına göre ya da vakıf yetkili organının faaliyetlerine göre çeşitlilik gösterir. Bazı vakıflar bağış ve yardım gelirine dayalı bir gelir yapısına sahip olurken, bazı vakıflar iktisadi işletmeler kurarak ya da şirket ortaklıkları kurarak kar payı gelirine sahip olurlar. Bazı vakıflar, güçlü mevduat yapısına dayanarak faiz gelirleri ya da kambiyo karları elde edebilirler.

Bu çalışma kapsamında gelir kaynakları incelenen beş vakfın üç tanesinin birinci gelir kaynağı bağış ve yardımlar, diğer ikisinin birinci gelir kaynağı faiz geliri olarak tespit edilmiştir. Bu beş vakfın ikinci gelir kaynaklarına bakıldığında: iki vakfın kambiyo karları ikinci önemli gelir kaynağı olurken, bir vakfın bağış ve yardım gelirleri, bir vakfın faiz geliri ve diğer vakfın da kira geliri ikinci önemli gelir kaynağıdır. Bu beş vakıf, bu iki önemli gelir kaynakları dışında da gelir kaynaklarına sahiptirler. Çalışma sonucunda; vakıfların en önemli gelir kaynağının “bağış ve yardımlar” olduğu sonucu elde edilmiştir. En önemli ikinci gelir kaynaklarının ise “faiz geliri” olduğu tespit edilmiştir. Çalışma ile elde edilen sonuçta dayanarak Aydın (2006)'ın bağış ve yardımlara ilişkin tespitinin aksine bağış ve yardımların, vakıflar için daha büyük önemde bir gelir kaynağı olduğu tespiti yapılırken, Akarçay (2010), Ermiş (2009) ve Aydın (2006)'ın faiz gelirine yönelik tespitleri ile aynı doğrultuda sonuçlar elde edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Barkan, Ö. L. (1963). Fatih İmaretı 1489-90 Yılları Muhasebe Bilançoları, İktisat Fakültesi Mecmuası, C.XXIII, İstanbul,
- Akagündüz, A. (1996), İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi, 2.Baskı.OSAV, İstanbul,
- Sungurbey, İ. (2008), Eski Vakıfların Yeni Sorunları, İstanbul 2001,
- Uluç, Y. (2008), Vakıflar Hukuku ve Mevzuatı, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara,
- Doğan, M. (2000), Vakıflarda Mal Varlığı, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi, Seçkin Yayınevi,
- Türkoğlu, İ. (2013), Osmanlı Devleti'nde Para Vakıflarının Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkileri, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,
- Güran, T. (2006), Ekonomik ve Mali Yönleriyle Vakıflar Süleymaniye ve Şehzade Süleyman Paşa Vakıfları, Kitabevi Yayınları, İstanbul,
- Şensoy, F. Osmanlı İmparatorluğu'nda Vakıfların Ekonomik Boyutları, Marmara Üniversitesi,
- Yediyıldız ,B. "Vakıf", *İslam Ansiklopedisi*, I-XIII, c.XIII., M.E.B., İstanbul, 1986, s. 159.;Tabakoğlu, Ahmet, "Klâsik Dönem Osmanlı Vakıf Sistemi", *Cumhuriyetin 80. yılında Uluslar Arası Vakıf Sempozyumu Kitabı*, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Ankara 2004,
- Özaydın, M, Vakıfların Sosyal Politika İşlevleri ve Günümüzde Artan Önemi
- Duman, Y. F. (2014). Yoksullukla Mücadele Konusunda Vakıfların Rolü: Türkiye Örneği, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Akarçay, A. (2001). Vakıflarda Mali Tablolar Analizi ve Bir Uygulama, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Aydın, D. (2006): Cumhuriyet Dönemi Vakıfları Tarihi Bir Bakış ve Vergi Muafiyetine Sahip Vakıfların Mali Krizi, *Türkiye'de Hayırseverlik: Vatandaşlar, Vakıflar ve Sosyal Adalet*, Aydın D., Çarkoğlu A., Çizakça M., Göksen F., 2.bölüm, Editörler: Zincir R., Bikmen
- Ermış, E. (2009). Vakıflar İçin Stratejik Bir Karar Modelinin Geliştirilmesi: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

İnternet Kaynakları

İnternet: Yeni vakıf tanımlar, <https://www.vgm.gov.tr/vak%C4%B1f-i%C5%9Flemleri/vak%C4%B1flar-hakk%C4%B1nda/t%C3%BCrk-meden%C3%AE-kanununa-tab%C3%AE-vak%C4%B1flar> adresinden 20.02.2019 tarihinde alınmıştır.

İnternet: Yeni vakıflar istatistiki bilgiler, <https://www.vgm.gov.tr/vak%C4%B1f-i%C5%9Flemleri/vak%C4%B1f-istatistikleri/yeni-vak%C4%B1flar> adresinden 20.02.2019 tarihinde alınmıştır.

İnternet: Hrant Dink Vakfı Vakıf Senedi, <https://hrantdink.org/tr/hakkimizda/kurumsal-belgeler/7-vakif-senedi> adresinden 18.02.2019 tarihinde alınmıştır.

İnternet: Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı Amaç, <http://www.tapv.org.tr/tci/8/MISYON> adresinden 18.02.2019 tarihinde alınmıştır.

İnternet: Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı Mali Tablolar, <http://www.tapv.org.tr/content/2017%20mali%20raporlar.pdf> adresinden 18.02.2019 tarihinde alınmıştır.

İnternet: Yamantürk Vakfı 2018 Mali Tablolar, <http://www.yamanturkvakfi.org.tr/pdf/MaliTablolar2018.pdf> adresinden 18.02.2019 tarihinde alınmıştır.

İnternet: Tarım Kredi Kooperatifleri Personel Sosyal Yardım Vakfı Amaç, <http://www.tkkvakif.org.tr/index.php/kurumsal/hakkimizda> adresinden 18.02.2019 tarihinde alınmıştır.

İnternet: Tarım Kredi Kooperatifleri Personel Sosyal Yardım Vakfı Mali Tablolar, <http://www.tkkvakif.org.tr/images/pervak/2017gelirgider.PDF> adresinden 18.02.2019 tarihinde alınmıştır.

İnternet: İHH Vakıf Senedi, <https://www.ihh.org.tr/vakif-kurulus-senedi> adresinden 19.02.2019 tarihinde alınmıştır.

İnternet: İHH Mali Tablo Bilgileri, <https://www.ihh.org.tr/gelir-gider-tablosu> adresinden 19.02.2019 tarihinde alınmıştır.